

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår referanse
2019/5197

Deres referanse
19/5298-

Vår saksbehandler
Cathrine Elisabeth Aaseth

Dato
31.03.2020

Høringsuttalelse – Rusreformutvalgets innstilling NOU 2019:26

Vi viser til departementets høringsbrev 19. desember 2019.

Ombudsmannen har enkelte merknader til høringsnotatets punkt 14.3.2.8 om forholdet til forvaltningsloven.

Enkeltvedtak

Utvalget anser ikke politiets avgjørelser om visitasjon, beslag og testing som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Som begrunnelse har utvalget pekt på at disse beslutningene må anses som prosessledende avgjørelser i en sak som kan munne ut i et vedtak om oppmøteplikt. I en fotnote er det vist til omtalen av distinksjonene mellom saksforberedende avgjørelser og enkeltvedtak i Rt. 2011 s. 1433.

Ombudsmannen finner grunn til å gjøre oppmerksom på at Høyesterett i avsnitt 42 i dommen uttalte at det unntaksvis kan være grunnlag for å betrakte avgjørelser som ledd i saksforberedelsen til et vedtak som enkeltvedtak. Om avgjørelser av denne art skal regnes som enkeltvedtak dersom de er spesielt inngripende er omtalt i rettslitteraturen. I NOU 2019:5 punkt 26.2 omtaler forvaltningslovutvalget spørsmålet som usikkert. Avgjørelser om visitasjon av person og rustesting er inngrep i den personlige integritet, og har således en annen karakter enn de fleste andre prosessledende avgjørelser. Det kan derfor være grunn til å foreta en nærmere vurdering av om avgjørelsene må regnes som enkeltvedtak etter gjeldende rett. Usikkerhet om spørsmålet kan tilsi at det bør reguleres særskilt.

Utvalget foreslår at beslaglagt narkotika kan tilintetgjøres. Tilintetgjøringen vil ha samme virkning som inndragning i strafferetten. Det kan være grunn til å foreta en særskilt vurdering av om beslutning om tilintetgjøring kan anses som en saksforberedende avgjørelse i sak om oppmøteplikt, eller om det vil kunne være et enkeltvedtak etter gjeldende rett.

Forholdet til forvaltningsloven § 15

Videre gjør ombudsmannen på generelt grunnlag oppmerksom på forvaltningsloven § 15, slik at det kan vurderes om reglene der kommer til anvendelse ved politiets undersøkelser. Bestemmelsen stiller krav til saksbehandling og klageadgang ved avgjørelser om granskning som er hjemlet i spesiallovgivningen. Kravene gjelder uavhengig av om granskingen er et enkeltstående tiltak eller om den inngår som ledd i

forberedelsen av en sak. Etter forarbeidene kan gransking gjelde person (blant annet ytre visitasjon, undersøkelse av klær) eller gjenstand eller fast eiendom.¹

Begrunnelse og notoritet

Utvalget mener at det trolig bør gjøres unntak fra begrunnelsesplikten etter forvaltningsloven § 24 første og annet ledd for det tilfelle at avgjørelsene skulle bli ansett som enkeltvedtak, jf. det tilsvarende unntaket i forvaltningslovforskriften § 21 bokstav b for påbud som gis av politiet for å opprettholde ro og orden. Utvalget peker på at de samme hensyn vil gjøre seg gjeldende for avgjørelsene som omfattes av utvalgets modell som ved påbud som gis for å opprettholde ro og orden. I denne sammenheng gjør ombudsmannen departementet oppmerksom på uttalelse 27. februar 2017 (SOM-2016-557), som gjaldt bortvisning etter politiloven § 7. Ombudsmannen uttalte der at selv om begrunnelsesplikten ikke gjelder ved avgjørelser om bortvisning, jf. forvaltningsforskriften § 21 bokstav b, må det likevel – som utgangspunkt – kreves en viss grad av notoritet knyttet til grunnlaget for slike pålegg. Dette begrunnes blant annet i hensynet til etterkontroll med slike vedtak. Ombudsmannen viser til uttalelsen for nærmere beskrivelse av hvilke minimumskrav til notoritet som følger av god forvaltningsskikk ved slike pålegg.

Utover dette har ikke ombudsmannen merknader til høringen.

Hanne Harlem
sivilombudsmann

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

¹ Se Ot.prp.nr.27 (1968-69) s. 41